

Poecilia Bladet

TIDSSKRIFT FOR POECILIA SCANDINAVIA

50 års jubilæum 1974 - 2024

**Savnede de gamle guppyer - Samarbejde om truede platy-arter
Min opvækst som akvarist - Habitatene til seilfinnemollyen**

nr. 2 2024 | 47. årgang | www.poecilia.org

**Deadline til nr. 3/2024
er fredag den 9. august 2024**

REDAKTION OG LAYOUT

Michael Winther

TRYK

LaserTryk.dk A/S

FORSIDEFOTO

*Kaudien - Poecilias logofisk -
Phalloceros caudimaculatus re-
ticulatus svømmer på forsiden i
anledning af jubilæet
Foto: Michael Winther*

DISTRIBUTION

Kai Qvist

Hjælp os med bladet

I redaktionen bliver vi glade, når vi får kommentarer, artikler, noter, ideer og forslag til bladet. Sendes til blad@poecilia.org

2024 ©

Poecilia Scandinavia
Kopiering og videreformidling af indhold kun tilladt efter skriftlig aftale med forfatteren.

Ved oversættelser forudsætter redaktionen, at oversætteren har den nødvendige tilladelse.

INDHOLD

- 4 **Formandens klumme**
- 5 **Ungeføder Weekend**
- 14 **Savnede de gamle guppyer - De første 50 år med Poecilia**
- 21 **Min opvækst som akvarist**
- 22 **Poecilia udvikler sig**
- 22 **Samarbejde skal støtte bevaring af truede platy-arter**
- 25 **Habitatene til seilfinnemollyn Poecilia velifera - 2. del**
- 26 **Artslisteførerens side**

1974 - 2024 Poecilia har 50 års jubilæum

INNBYDELSE

Hosod iutba nordiska akvarier som är speciellt intressant i levandefödande landkarpar till medlemsskap i sällskapet POECILIA. Nordiskt sällskap för bevarande av levandefödande landkarpar.

är bara men å ställa dikta postavgifter, här av postboks, etc. Noss Föreningsskrivningar är det lika till oss. Därför vil jag be AKVARIETS ledare, om du är intressert i et medlemsskap eller ikke, om å skrive til sällskapet om sine problemar med le-

Akvaret nr. 6/1974 - Her er innbydelsen til at melde sig ind i Poecilia. Kontingentet var 10 kr. om året. Læg mærke til Poecilias første logo.

Formandens klumme

Af Kai Qvist

Denne gang får du også fire sider ekstra. Det er dejligt, at vi kan øge sideantallet, når behovet opstår, uden vi skal tænke på portoprisen.

Den ordinære generalforsamling, der sluttede i marts, bød hverken på overraskelser eller stor debat. Vores nye system klarede opgaven uden nævneværdige problemer, og virker mere ligetil end det gamle system. Bestyrelsen forbliver uændret, og den ledige post som første suppleant blev besat af Rasmus Hurup Hansen.

Poecilia har netop rundet et halvt århundrede, og det fejrer vi den 31. august i Danmark, nærmere betegnet i Nordjylland på Dronninglund Hotel. Vores 50-års jubilæum vil være med fokus på bevaring, og hvad der gøres for at sikre, bevare og udbrede de ungefødende arter og kendskabet til dem. I skrivende stund er foredragsholderne endnu ikke helt på plads, men vi vil løbende opdatere hjemmesiden, når der er nyt.

Med 50 år på bagen er der sket meget gennem tiden, og Kim Walther, som i øvrigt kan fejre 40-års jubilæum som medlem næste år, har skrevet en fin artikel om de første 50 år i Poecilia Scandinavia.

Det skal naturligvis også nævnes at idémanden bag Poecilia, Erik Lind Larsen, stadig er at finde på medlemslisten og dermed også kan fejre sit 50-års jubilæum som medlem.

Kim Walther skildrer på fin vis i artiklen ”Min opvækst som akvarist”, hvordan han blev introduceret til hobbyen, og den hjælpesomhed de ældre medlemmer mødte ham med. Kim er med egne ord aldrig nået længere end til ungeføderne, hvilket Poecilia har nydt godt af gennem tiden.

Fremtiden i Poecilia

Hvordan de næste 50 år for Poecilia ser ud er svært at spå om, men hvad er et godt bud på de kommende år? Vi har tidligere efterlyst ideer og input til aktiviteter, både online og fysiske, men mangler stadig at få noget respons.

Da medlemmerne er spredt over et meget stort område, er det nærliggende at tænke i mere online aktivitet. En umiddelbar tanke er at vi kan forsøge os med en form for online foredrag/PowerPoint, hvor man efterfølgende kan stille spørgsmål til foredragsholderen i en chatfunktion. Tanken er relative korte foredrag, som herefter kan være tilgængelig i vores arkiv.

Mere samarbejde på tværs af landegrænser, med fokus på bevaring og opdræt, er også ønskelig, gerne med deltagelse i allerede eksisterende bevaringsprogrammer.

Hyg dig med bladet

Festmiddag til ungeføderweekend 2014, hvor Poecilia fyldte 40. Foto Dag Leonard Fjelstad

Ungeføder Weekend 31. august 2024

Lørdag den 31. august 2024 afholder Poecilia sit 50-års jubilæum på Dronninglund Hotel i Nordjylland.

Du inviteres til at deltage i en dag med fem gode foredrag og en spændende auktion, der er forbeholdt naturformer af ungefødende tandkarper.

På www.poecilia.org kan du se priser for at deltage i foredrag og frokost, aftenbuffet og overnatning på hotellet.

Program

09:00 Indskrivning
10:00 Foredrag
11:00 Foredrag
12:00 Frokost
13:00 Foredrag
14:00 Foredrag
15:00 Kaffepause
15:30 Auktion
19:00 Middag
21:00 Foredrag

Læs mere og tilmeld dig på www.poecilia.org

Savnede de gamle guppyer

De første 50 år med *Poecilia Scandinavia*

Af *Kim Walther*

De første ungefødende tandkarper i akvarie-hobbyen var kaudien, *Phalloceros caudimaculatus*, i 1898, og et par år efter guppyen. Især guppyen blev hurtigt udbredt, på grund af sin ynglevillighed (deraf tilnavnet millionfisk), sit livlige væsen og mange farver.

Sværddrager og platy kom også til, og kunne ligesom guppyen modelleres i både farver og finneformer.

De forskellige kulturformer blev meget populære op gennem 1960'erne og starten af 70'erne, og de oprindelige vildformer forsvandt fra dyrehandlernes udvalg.

Der var dog flere akvarister, som savnede de gamle fisk og mumlede lidt i krogene.

I efteråret september 1973 afholdte SARF riksstämna i Örebro. Til gallaaftenen var de fleste aktive akvarister fra hele Skandinavien med. Erik Lind Larsen benyttede aftenen til at lufte sine ideer om en forening for ungefødere, til Finn Morbech.

Da Erik havde travlt med andre ting, blev de enige om, at Finn skulle arbejde videre med ideen.

Dagen efter fortalte Finn Morbech ideen til de andre fremmødte, og der blev valgt en gruppe til at starte projektet.

Gruppen bestod af Finn Morbech fra Norge, Carl Erik Ericson fra Sverige og Erik Lind Larsen fra Danmark. Sidste mand i gruppen var Gunnar Lundin, redaktør for det svenske akvarieblad "Akvariet".

*Finn Morbech var en af initiativtagerne til *Poecilia*. Billedet er fra *Poecilias 10 års jubilæumstidsskrift i 1984**

I starten af 1974 bragte "Akvariet" flere artikler angående dannelsen af det nye nordiske selskab.

Finn fortsatte arbejdet

Der kom ikke meget respons på artiklerne, men Finn Morbech blev opfordret til at fortsætte arbejdet.

Resultatet kom på Akvariets dag 27. april 1974. "Poecilia – nordisk selskab til bevarelse af ungefødende tandkarper i Norden" blev stiftet.

De første par år blev "Akvariet" flittigt brugt til artikler, medlemslister og vedtægter.

Desværre kunne Gunnar Lundin i midten af 1976 fortælle, at Finn Morbech var død.

Det lykkedes dog heldigvis at finde en ny formand, og selskabet kunne fortsætte sin spæde start.

I dag består bestyrelsen af 3 mand, men tidligere har det været lidt anderledes.

En periode var der en hovedbestyrelse, og en bestyrelse i hvert land. Og ellers en bestyrelse og lokale kontaktmænd i hvert land, så det altid var muligt at tale "sit eget" sprog.

Artslisten

Artslisten har altid været central i Poecilia's arbejde. Fra start blev der stillet krav til det enkelte medlem. Ikke noget andre foreninger og klubber gjorde meget ud af. Hvert medlem havde pligt til at holde en stamform. En art man ikke måtte skifte ud, uden at aftale det med en af kontaktmændene, så man kun-

Blandt initiativtagerne var også Erik Lnd Larsen, som her holder jubilæumstale ved Poecilias 40 års jubilæum

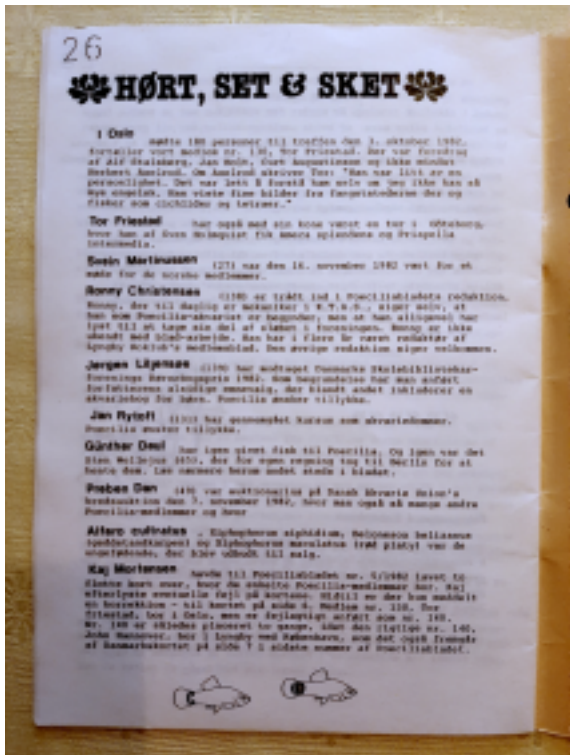
ne omplacere de truede arter.

Artslisten skulle ligeledes indsendes, så alle kunne se hvilke arter, der fandtes i foreningen, og hvor mange fisk af hver art.

Stamformen er sidenhen forsvundet, men artslisten findes stadig, Desværre er det altid en kamp at få et fornuftigt antal medlemmer

10, 20 og 25 års jubilæumstidsskrifter - find dem i vores arkiv på www.poecilia.org

*Poecilia Bladet
afspejler tiden og
teknologien. Her er
en side fra nummer
6/1982. Dengang
blev bladet sat op
med saks og klister
og maskinskrevet
tekst.*

til at lave indberetningerne. Det er spændende læsning at kigge i de gamle artslister, og se, hvordan nye arter kommer til, bliver meget populære, for derefter næsten at forsvinde igen.

I 1978 udkom første nummer af Poecilia Bladet. De efterfølgende år kom bladet op på mellem 4 og 6 numre om året, med svingende sidetal. De første mange år blev de indsendte artikler klippet sammen til det færdige blad, hvilket gav lidt svingende kvalitet.

Med indtoget af email, og computere i de

fleste hjem har kvaliteten fået et nøk op. Og alle artikler er nu læselige og i samme tryk, med mange flotte billeder. Det kniber dog næsten altid med at skaffe indhold, så husk at skrive en artikel. Selv et par enkelte linjer om dine egne fisk og oplevelser hjælper.

Da vi fik hjemmeside

Informationsteknologien har, udover pæner kvalitets medlemsblade, også givet os internettet.

Poecilia's første hjemmeside blev lavet af en senere formand (tak Michael) og har efterfølgende udviklet sig til at være hovednerven i foreningen.

Nu er det ikke kun for at fortælle om vores fisk og lokke nye medlemmer til, de fleste administrative opgaver styres nu via hjemmesiden.

Generalforsamlingerne, som i starten blev holdt på skift mellem landene, bliver i dag også afholdt online, så ingen har en undskyldning for ikke at være med.

Internationalt samarbejde

Poecilia er ikke den eneste forening for ungefødende. Vi har altid arbejdet tæt sammen med vores søsterforeninger. Især Tyskland, Holland og England har givet nye arter og nyt blod til Skandinavien, og ligeledes den anden vej. Det er altid spændende at være med til de andre foreningers møder, og kan give mange gode kontakter og venskaber.

Flere medlemmer har ikke kun besøgt nabolandene, men også være på fangstture til Syd- og Mellemamerika.

De store udstillinger rundt omkring i Norden var et godt udstillingsvindue. Før internettet

kunne du kun se de forskellige arter i bøger og blade, mange gange med dårlige sort/hvid billeder.

Derfor var det meget spændende at besøge udstillingerne, og se fiskene i levende live.

Poecilia har ofte været repræsenteret på udstillingerne, og haft forskellige reoler og opstillinger, som kunne tages med rundt omkring.

Allerede i 1983 på NAF's store udstilling var der Poecilia akvarier. Og på "Akvarieudstilling '81" i København, udstillede Poecilia 64 akvarier med 42 forskellige arter. Lige så mange akvarier stiller vi ikke op med mere, men vi er næsten altid med på udstillingerne for at vise flaget.

Fokus på bevaring i naturen

I dag har Poecilia meget fokus på bevarelse af arterne. Ikke kun i akvarierne, men især i de oprindelige biotoper. I 10 års jubilæumskriftet fra 1984 nævnes ødelæggelse af biotoper, og det er kun blevet værre.

Gennem forskellige opdrætsprogrammer,

Her er Poecilia taget på messe og der er medlemshygge bag kulissen

Hyggelige hjemmemøder, hvor deltagerne kan se, hvordan andre holder fisk og dele erfaringer. Her er det Lars Vig, der i 2014 fortæller om at holde goodeider udendørs om sommeren

universiteter, og grupper på tværs af lande, støtter både foreningen og de enkelte medlemmer artsbevarelsen.

En del af kontingentet sammen med frivillige bidrag går til projekter rundt om i verden.

Blandt andet på Universitetet i Morelia, Mexico, som i en årrække har modtaget store donationer, som har hjulpet med anskaffelsen af udstyr.

Poecilia's 20 års jubilæum blev blandt andet fejret ved en stor udstilling i Århus "Vand & Liv", som havde fokus på de truede fisk og ødelæggelsen af biotoperne.

Da Poecilia blev 25 år, udkom nummer 4 1999 af det danske "Akvariebladet" som et rent Poecila-blad.

Her var lidt historie om Poecilia, flere artikler om ungefødende, samt en lang artikel om de mexicanske kvaler med ødelæggelse af biotoper og hvordan nogle arter overlever ved hjælp af opdræt i fangenskab.

Nu er Poecilia Scandinavia (lidt kortere navn end det oprindelige) klar til at fejre sine første 50 år.

Medlemstallet er ikke lige så højt som det har været, men vi er stadig mange medlemmer.

Internettet har som tidligere beskrevet hjul-

pet på mange områder. Måske er det også en af grundene til det langsomt faldende medlemstal? Ikke kun hos os, men i mange andre foreninger.

Det er ikke længere nødvendigt at komme til klubmøder for at få hjælp og viden om din hobby.

Nu kan du spørge Google, se en Youtube video eller noget helt tredje. Vores viden ligger til mere eller mindre fri afbenyttelse på World Wide Web.

Men glæden ved at se de nyfødte fiskeunger, og bytte fisk med ligesindede på et foreningsmøde efter at have rejst på tværs af landet, det kan man ikke "Google" sig til.

Ildsjæle

Jeg kan kun udtrykke min tak, og beundring til de mange ildsjæle, som har holdt liv i vores forening i de 50 år. Formænd, sekretærer, kontaktmænd, redaktører, kasserere og de mange andre uden titler. Læs de mange gamle numre af vores foreningsblad, og find deres navne.

Der er alt for mange til at opremse her! Foruden alle de "menige" medlemmer, som udgør selve foreningen. Bare det at være med gør en forskel.

Når vi i sensommeren skal holde jubilæums-møde, håber jeg at alle møder op og støtter op om foreningen. Og forhåbentligt får en god weekend med fine foredrag og en masse snak med ligesindede.

Vi ses måske der?

Tillykke til Poecilia Scandinavia med 50 års jubilæet!

Kim Walther

Skrevet med hukommelseshjælp fra Poecilia's jubilæumsskrifter, som i øvrigt ligger under arkiv på vores nye hjemmeside.

Min opvækst som akvarist

Eller i hvert fald lidt om hvordan tingene foregik i Poecilia i ”de gode gamle dage”

Af Kim Walther

Mit første akvarium fik jeg, efter min lillebror havde haft en pose zebra cichliden med hjem fra en klassekammerat.

De blev dog afleveret tilbage dagen efter, og mine forældre satte et lille selskabsakvarium op i stuen.

Da de blev trætte af at se på det, fik jeg det op på værelset. Jeg lånte et par bøger på skolebiblioteket.

Blandt andet ”Børn holder akvariefisk - der føder levende unger” af Jørgen Liljensøe. En meget produktiv forfatter, som har skrevet små bøger om alt mellem himmel og jord. Men jeg blev fanget af beskrivelserne af de små fisk, og er aldrig nået længere end de ungefødende.

Svært at finde

I 1980'erne var det ikke nemt at finde oplysninger om vores fisk. Der var ikke noget internet og bibliotekerne kunne heller ikke hjælpe.

Heldigvis var der i efteråret 1985 en stor akvarieudstilling i Grøndalscentret. Jeg måtte afsted, og så med beundring de mange udstillede fisk. Poecilia havde også en stand, og jeg fik 10 års jubilæumsskriftet, som var fyldt med viden om de spændende fisk.

Min mor hjalp mig med at blive meldt ind, jeg var 13 år på det tidspunkt.

Det er snart 40 år siden, så jeg har også snart jubilæum.

I starten var jeg ikke så aktiv, men et par år senere flyttede vi i hus, og jeg fik et værelse i kælderen.

Det store værelse på 16 kvadratmeter blev efterhånden fyldt med akvarier. En Ikea træreol til at starte med. Jeg lærte på den kedelige måde, at man ikke skal have sine bøger stående på hylden under et akvarium. Porsa reoler fra en lukket akvariebutik kom ind i stedet for, og 20 akvarier nåede jeg op på.

Mest ældre mænd

Kaj Mortensen startede ”Hvidovregruppen” i Hvidovre Akvarieforenings lokaler. Jeg fik et brev med en invitation, og mødtes med de andre Poecilia medlemmer fra København. Forskellige emner blev taget op fra gang til gang, så der altid var noget at tale om.

Der var kun venlige og imødekommende, mest ældre, mænd (Jeg var jo heller ikke så gammel, så måske har de ikke alle været ældre).

En af de gode ting ved Poecilia, som ofte er blevet fremhævet, kalder vi ”Poecilia-ånden”

Vi hjælper hinanden, og forærer gerne

overskud af vores fisk til dem som ønsker det.

En tur fra København til Nyborg eller Randers tager jo nogle timer, så der var rig lejlighed til at komme omkring mange emner. Og på vej hjem var der biksemad på Storebæltsfærgen.

Jeg fulgtes mange gange med Tage Hansen, som også boede i Brønshøj. Faktisk så ofte, at nogle troede jeg var hans søn.

Sten Wellejus spurgte mig på et tidspunkt, om jeg ville oversætte artikler fra engelsk til dansk.

Det kunne jeg da godt prøve. Og fik blod på tanden til at skrive mine egne artikler.

Jeg blev inviteret med i bladredaktionen, som dengang bestod af 4-6 medlemmer.

Selve redaktionsmødet var hurtigt overstået. De artikler var blevet sendt ind, og skulle sættes op i rigtig rækkefølge. Artiklerne var meget forskellige, da forfatterne jo havde skrevet dem på deres egne skrivemaskiner.

Med årene kom mere og mere af materialet elektronisk, så det kunne skrives ud med samme skrifttype og trykkeriet fik ensartet materiale at arbejde med.

Da de ældre (der var den igen) redaktionsmedlemmer blev skiftet ud, endte jeg på et tidspunkt med at være redaktør i en periode.

Randers, Nyborg og Tyskland

Udover det årlige Randersmøde, og årsmøde i Nyborg, skete der også spændene ting i Tyskland.

Nicolai Barfod boede ikke langt fra mig, og han tog afsted med sin kone til DGLZ's efterårsmøde.

Jeg fik lov til at komme med, og blev overvældet på deres store auktion.

Første gang havde jeg 3 ledige akvarier stående klar. Og købte 10 nye arter med hjem.

Der var mange skotter og englændere med på mødet. De var lidt nemmere at forstå end tyskerne, så der blev snakket mest med dem.

Det resulterede i, at næste gang havde de fisk med til mig. Og auktionen var der også.

Klog af skade havde jeg denne gang klargjort 10 akvarier. Men kom hjem med over 20 nye arter.

Mange arter

Heldigvis kan mange arter gå sammen, men det er selvfølgelig ikke helt optimalt.

Der har været mange arter igennem mine akvarier, og jeg har fået den dybeste respekt for de akvarister som holder gang i den samme art i mange år. Det er relativt nemt at få nye arter, men at holde den samme art i god stand i en årrække, det kræver meget mere arbejde.

Senere blev min faste rejsemakker Albert Palner, og Kenneth Staugaard, som også var med på en fangstrejse til Mexico.

Nu er Poecilia Scandinavia jo ikke en rent dansk forening. Deraf navnet. De store medlemsmøder sammen med svenske og norske medlemmer har også givet mange gode oplevelser. Både på turene til udlandet, og når møderne blev holdt i Danmark.

Fra Norge kom en ung gut ved navn Andreas, som blev medlem året efter mig, og også var meget aktiv og blandt andet med i bestyrelsesarbejdet.

Jeg blev dog lidt misundelig, da Andreas

tog til Mexico for at studere, det havde jeg gerne villet. Hvis jeg havde haft modet.

På de forskellige årsmøder og generalforsamlinger skulle der vælges bestyrelsesmedlemmer.

Nogle gange blev der valgt den person som først bevægede sig.

Det er ikke altid jeg kan sidde stille, så jeg blev også valgt. Først som sekretær, men har da også prøvet at være både formand og kasserer.

I dag har jeg kun et enkelt akvarium stående med fisk. Familie og job har overtaget mange af døgnets frie timer. Det er heller ikke lige så nemt at få møder i udlandet til at passe ind i kalenderen.

Men derfor kan man jo stadig godt synes at vores fisk og deres biologi er spændende.

Medens jeg tænker tilbage på gode minder om de mange gamle medlemmer før og nu, som tog godt imod mig og gjorde oplevelserne så specielle.

Poecilia udvikler sig

Poecilia er under konstant udvikling.

Seneste skud på stammen er nyt messe-setup.

Den gamle udstillingsreol, som mindst krævede en solid trailer for at komme hen til messen, er nu udskiftet med tre lækre

mindre akvarier, som kan pakkes sammen og stå på bagsædet af selv en lille bil.

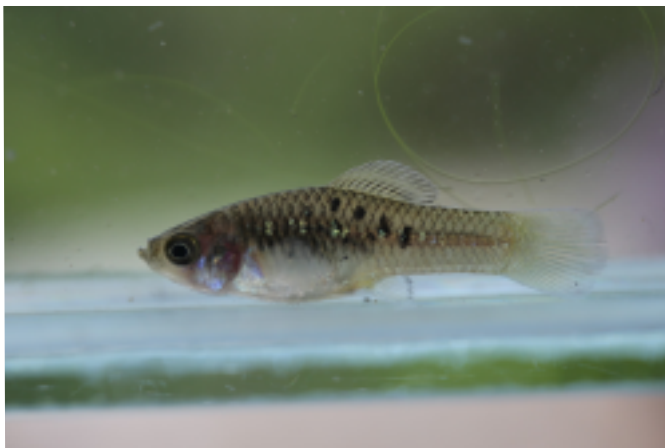
Og så har vi da forresten også fået ny hjemmeside.

Samarbejde skal støtte bevaring af truede platy-arter fra det nordøstlige Mexico

Af Diana Juárez og Markéta Rejlková

En af Xiphophorus-hybriderne fra en flod i Monterrey-storbyområdet.

Foto: Markéta Rejlková

Capacity building for conservation of endangered species of Xiphophorus in northeastern Mexico - Sådan hedder det projekt som i 2023 bragte nye impulser ind i livet for adskillige mennesker. Det påvirkede også nogle få fisk – men om det også var et vendepunkt for fremtiden for de nordlige platyer i Mexico, vil vi først få at se senere.

Nordlige platyer

Men lad os lige starte fra begyndelsen med de nordlige platyer. Det er arterne Xiphophorus couchianus, X. meyeri og X. gordonii. De første to er uddøde i naturen, men har i akvarier overlevet gennem flere årtier. Ikke bare var medlemmer af det internationale projekt Xiphophorus – Northern Platyfish [1] begyndt at spekulere på, om vores akvarie-

populationer en dag vil bidrage til at disse fisk kan vende tilbage til Mexico. De overvejede også den aktuelle situation for akvakulturlaboratoriet på Universidad Autónoma de Nuevo León (UANL) i Monterrey. Det er den by, hvor Xiphophorus couchianus oprindeligt levede, og hvor historiske optegnelser bugner med forskellige platy-arter. Tidligere var opdræt og forskning på UANL stærkt fokuseret på platyer. Efter en næsten komplet udskiftning af personale og en flere år lang pause er interessen for bevarelse af lokale fisk, herunder dem af slægten Xiphophorus, genopstået der.

Projekt for 2023

Efter UANL's aftale med Ostrava Zoo og Aquarium tropical de la Porte Dorée blev der

*Fælles feltarbejde.
Foto: Ana Laura
Lara Rivera*

oprettet et projekt, som blev økonomisk støttet af European Union of Aquarium Curators, EUAC [2].

Målet er at etablere et langsigtet samarbejde, at rådgive om den mulige udvikling af laboratoriet med fokus på fisk af slægten *Xiphophorus*, samt at finde ud af den aktuelle tilstand af nuværende og tidligere platyarters levesteder.

Derudover skal projektet tage de allerførste skridt mod at genintroducere uddøde arter i naturen. I første omgang er det tilstrækkeligt at sikre en livskraftig og stabil akvariepopulation et eller andet sted i Mexico.

Vi samarbejdede det meste af tiden på afstand. Men kernen i projektet var to uger i juni, hvor vi arbejdede direkte sammen i det nordøstlige Mexico. Opgaven var at træne UANL-personale og studerende i aktiviteter, der understøtter både *ex situ* og *in situ*-bevarelse af fire (!) arter fra *Xiphophorus*-slægten.

Udover at hjælpe personalet med at tage ansvar for driften af laboratoriet med akvarierne, for undervisning af studerende og for udførelse af forskning, involverede vi også studerende for at motivere dem til at fortsætte arbejdet med truede mexicanske fisk.

UANL-laboratorium

I denne artikel vil vi gerne pege på nogle resultater fra feltarbejdet, men også præsentere den aktuelle tilstand og muligheder for UANL for yderligere at bidrage til bevarelse af nordlige platy-arter.

Laboratoriets fulde navn er Laboratory of Conservation Biology and Sustainable Development. Dets akvakultur-del er Aquaculture and Fisheries Unit.

Centret for truede fiskearter arbejder der, hvilket giver den nødvendige certificering til at opdrætte truede eller lovligt beskyttede fisk. Ellers er det ikke engang muligt, så ideen om, at "almindelige" akvarister i Mexico

stadig holder de originale populationer af nu uddøde arter i deres akvarier, er urealistisk. Hvis nogen gjorde det, ville det være ulovligt.

Laboratoriet omfatter et akvarie-rum med aircondition og mindre rum, der anvendes til dyrkning levende foder, til karantæne og til forskellige videnskabelige og uddannelsesmæssige formål.

Det er først og fremmest en universitetsarbejdsplads, så studerende og deres udvikling er af største betydning.

Billederne vedhæftet artiklen viser tilstanden fra juni 2023; laboratoriet har været under renovering siden da. Beton-bassinerne i den store sal giver en virkelig stor kapacitet, men brugen bliver begrænset om sommeren på grund af varmen.

De mest interessante arter er derfor i det airconditionerede rum.

Her er de kritisk truede *Xenotoca doadrioi* og *Ameca splendens*, og de truede *Xenotoca eiseni* og *Xenophorus captivus*. Andre arter inkluderer: *Cyprinella formosa*, *Goodea atripinnis*, *Xenotoca variata*, *Poecilia mexicana* og *Poeciliopsis viriosa*.

Vi kan også finde forskellige populationer af platyer (*Xiphophorus maculatus*, *X. variatus*, inklusive nogle hybrider fra de omkringliggende farvande; betegnelsen *X. couchianus* på de to akvarier bør tages med et gran salt, da de ikke ligner overhovedet fænotypisk).

Arbejdet med udvikling af samlinger og akvarierne selv og deres tekniske udstyr fortsætter. Universitetet ønsker i høj grad at gøre

*En del af det indendørs anlæg på UANL.
Foto: Markéta Rejlková*

brugen af faciliteterne meningsfuld.

Arbejde med offentligheden

Vi vil gerne understrege at videnskab ikke kun handler om forskning eller eksperimenter. Vi skal også være i stand til at formidle vores viden til offentligheden. Det er centralt i den globale forandring, vi virkelig har brug for i dag. Mange mennesker forstår ikke vigtigheden af endemiske arter eller den rolle, de spiller i økosystemer. Aktiviteter i folkeskoler er en del af laboratoriets og de stu-

*Den største del af laboratoriet er med betontanke.
Foto: Markéta Rejlková*

*Besøg på skolen i Múzquiz
Foto: Markéta Rejlková*

derendes arbejde. Vi gennemførte flere sådanne klasse-aktiviteter under vores besøg i juni i Múzquiz, det tidligere hjemsted for *Xiphophorus meyeri*. Det er meget vigtigt at arbejde med offentligheden her på grund af den ønskede fremtidige genintroduktion af arten. På skolen forsøgte vi helt basalt at forklare børnene årsagen til vores besøg, og hvordan vi alle kan bidrage til beskyttelsen af miljøet og de arter, vi lever sammen med.

Undersøgelse af nuværende, tidligere eller potentielle levesteder for de nordlige platyarter

Det væsentligste bidrag fra projektet var besøget og indsamlingen af data fra udvalgte steder i delstaterne Nuevo León og Coahuila.

De besøgte steder i Monterrey-storbyområdet var: Río la Silla, Guadalupe; Arroyo Santa Ana, Juárez; Manantial de Jardines del Canadá, Escobedo; Arroyo Charco Azul, Cerro de la Silla; Arroyo La Tinta, Bosque La Silla; Ojo de Agua, Apodaca.

I delstaten Coahuila besøgte vi Santa Teclalagunen i Cuatrociénegas og flere steder i

byen Múzquiz og dens omgivelser. Nogle steder søgte vi forgæves (selvom vi var meget grundige) efter vand.

Andre steder tilbragte vi timer med at komme langsomt gennem det vanskelige terræn, men fandt slet ingen fisk. Ikke desto mindre var det vigtigt arbejde, en grundig undersøgelse af, hvor fiskene havde været, eller hvor de måske igen kunne være.

Vi målte de fysisk-kemiske parametre for vandet for at opnå så omfattende information om habitatet som muligt, herunder temperatur, opløst ilt, ledningsevne, pH, hårdhed osv. Derudover lavede vi en detaljeret beskrivelse af de nuværende dyr og vegetation, bundforhold, strømninger osv., inklusive omgivelserne og mulige negative påvirkninger.

Vi indsamlede også eDNA (Environmental DNA) på udvalgte steder, hvilket kan hjælpe os med at få oplysninger om arter, der har været skjulte for os. Hvor det var muligt, snorklede vi og udførte direkte observationer og identifikation af fisk i deres naturlige habitat.

En beskrivelse af tilstanden på alle steder ville kræve en hel bog. Men her får du i det mindste de vigtigste steder. Så helt kort:

Laguna Santa Tecla, Cuatrociénegas

Xiphophorus gordonii trives stadig på stedet. Imidlertid er kilde-bassinet praktisk talt overgroet med siv, heste græsser på det indhegnede område og forurener vandet. Selvom platy-populationen så meget god ud, skrumpede deres levested hurtigt.

Apodaca

Apodaca vil bestemt være interessant for

Nogle levesteder i Monterrey-området er relativt godt bevaret, men både tørke og invasive fiskearter giver alvorlige problemer. Foto: Markéta Rejlková

mange opdrættere af de nordlige platy-arter. Ja, stedet har ændret sig, der er nye svømmeområder, og generelt er det mere "kunstigt". Og desværre, miraklet skete ikke, vi fandt ikke nogen *X. couchianus* eller andre platy-arter her. Kun nogle få individer (ikke-hjemmehørende) *Xiphophorus hellerii* i dårlig stand. Og nogle *Tilapia* og hundrevis af *Pseudoxiphophorus bimaculatus*, en ikke-hjemmehørende art af levendefødende, der har overtaget vandene omkring Monterrey, med undtagelse af de vandløb, som strømmer ned fra bjergene.

Santa Ana

Santa Ana er stedet hvor den mystiske platy *Xiphophorus* sp. *Regio* er fundet. Du har måske lagt mærke til det ovenfor i teksten, at

vi taler om bevarelse af fire arter af slægten *Xiphophorus*. Der er tre nordlige platy-arter. *Regio* er den fjerde, selvom den endnu ikke er beskrevet, og hvem ved, om den til sidst

Bredden af den originale Santa Tecla-lagune. Den er allerede helt overgroet. Heste forurener de lave vandløb, hvor platyerne holder til. Foto: Markéta Rejlková

Xiphophorus gordonii og *Gambusia marshi*. Foto: Markéta Rejlková

viser sig at være en ny art.

Uanset hvad er stedet utroligt interessant. Og at se med egne øjne den ekstremt lille dam, hvor en isoleret bestand overlever, var helt sikkert et af højdepunkterne i hele projektet. Overvågning af stedet og yderligere forskning på disse fisk fortsætter.

Múzquiz

- La Cascada er et rekreativt vandområde og

Ojo de Agua de Apodaca. Foto: Markéta Rejlková

type lokalitet for *X. meyeri*. Vandstanden var meget lav, men var fuld af fisk. For første gang nogensinde registrerede vi forekomsten af en ikke-hjemmehørende fiskeart i området, indtil nu har stedet ellers været "urørt" i det mindste i den henseende.

Sommertilstanden af søen gav generelt ikke grund til optimisme, nøglen her er tilstrækkelig forsyning af frisk vand fra Socavón-kilden.

Desværre står kilden også over for vandmangel. Selv mange floder omkring Múzquiz var helt tørre, kun Río San Juan og dens bifloder mod nordøst for byen virker lovende. Men mere om det senere...

Det fælles arbejde til fordel for truede fisk fra det nordøstlige Mexico vil fortsætte. Vi er taknemmelige for støtten fra EUAC, Zoo Ostrava, Aquarium tropical de la Porte Dorée og UANL. Tiphaine

Dartois (Aquarium tropical) og Ana Laura Lara Rivera (UANL) ydede uvurderlig hjælp, sammen med de omkring to dusin andre personer, der var involveret i projektet.

Vi håber, at denne helt nye oplevelse har tændt en gnist af interesse for truede fisk af slægten Xiphophorus, i det mindste for nogle af deltagerne.

I Europa opdrætter vi nordlige platy-arter, men deres hjem er i Mexico, og vi vil gerne se dem der.

[1] <https://www.conservation.oevvoe.org/en/xiphophorus-northern-platyfish>

[2] <https://www.euac.org/conservation-programmes>

*Damme med fisk kan findes lige midt i storbyen Monterrey. Men her, ud over tetraen *Astyanax mexicanus* og hybrid platyer (*Xiphophorus* sp.), er der også talrige ikke-hjemmehørende levendefødende fisk af arten *Poeciliopsis gracilis*. Foto: Markéta Rejlková*

Arroyo Santa Ana er en bæk, opdelt i små damme i den tørre sæson.

Foto: Markéta Rejlková

Trods alle svømmerne myldrer søen i Múzquiz med fiskeliv.

Foto: Markéta Rejlková

Habitatene til seilfinnemollyen *Poecilia velifera*?

Anden del

Tekst og fotos: Thomas Aarud

Bilde av *Poecilia velifera* fra mangroveskogen i kystområdet rundt Sisal, Mexico 2017

Detaljer

Seilfinnemollyen *Poecilia velifera* har som følger av stor adaptasjon til ulike habitater mange ulike tilpasninger. Det er eksempelvis en del forskjell mellom populasjonene med tanke på størrelse, farge, kroppsfasong og væremåte.

I cenotene har de så og si ingen naturlige fiender. Vanndybden er opptil flere meter, slik at farer ovenfra minsker ved å søke ly på dybdene. Det er også observasjonene at arten oppholder seg flere meter under vannoverflaten i perioder. De lever ganske

harmoniske inaktive liv med liten forflytning i isolerte vannkilder. Vannkilden kan minne om et digert akvarium.

Det er også rikelig med alger på kalksteinen, som blir beitet på kontinuerlig gjennom dagen. I tillegg er det rikelig med mikroskopiske dyr i vannkilden. Det gir potensialet til enorm vekst, og det er nok her de største individene kan bli målt i naturen. En spesielt interessant observasjon er deres oppførsel.

Hunnfiskene svømmer i større grupper på titalls individer, mens hannfiskene er mer stasjonære. Det virker som at hannfiskene

har sitt eget territorium, og imponerer eller jager de som måtte besøke han. Ved å sverme slik vil hunnfiskene kunne beskytte hverandre kollektivt. De har en ekstremt vakker fargeprakt med kraftig intense gul og blå farge på hannene, og sølv-metallisk grå på hunnfiskene. Hunnfiskene er svært karakteristiske med sin svært kraftige kroppsform, som man ikke finner hos *Poecilia kykesis*.

I kystområdene finnes det flere biotoper hvor man finner *Poecilia velifera*.

En av disse typene biotoper er i små havneområder med sandstrender. Disse områdene er ofte preget av brakk- til saltvann i store elvemunninger som møter havet flere kilometer fra havet.

Det er rimelig å anta at disse områdene har god mattilgang. Kosten er derimot annerledes. Tilgangen på alger er minimalt i disse grumsete biotopene og arten livnærer seg nok hovedsakelig på mikroskopiske dyr. Substratet og vannverdiene påvirker også fargeprakten, som til motsetning i cenotene er helt sølv for begge kjønn. Dette må anses som en mulig tilpasning for å gå mer i ett med omgivelsene. Ettersom disse biotopene inneholder mange fiender.

Vi oppdaget blant annet en hai på en slik lokasjon, som helt sikkert kan være tilbøyelig til å spise dem om muligheten er der. På tross av at man ofte har en større mattilgang i saltvann, så er disse populasjonen langt mindre enn i cenotene.

I andre kystområder lever *Poecilia velifera* i saltrike mangroveskoger. Disse biotopene inneholder en rekke ulike arter, og med langt

større innslag av farer og predatorer.

Det er også klart vann i store deler av disse områdene, med et rikt fugleliv. Vannet er også relativt grunt. Slik sett er populasjonene her såvare for ulike farer.

Bunnsbratet er gjørmete og klissete som en myr, og er nærmest umulig å undersøke uten kano eller båt. Mangroveskogene er ofte oppvekstplass for mange marine arter, med rikelig med mattilgang, men det gir ikke utslag i størrelse hos populasjonene av seilfinnemolly i disse områdene. De er både blassere farge og mindre størrelse i denne typen biotop sammenlignet med cenotene.

Mine undersøkelser i 2017 viste at det var ca. 1 av 20 hanner som har den gule magen, og den blå-metalliske fargen er ikke tilstedeværende. En interessant oppdagelse var at enkelte individer hadde sorte flekker i disse biotopene.

Refleksjoner

Fargeprakt på individene viser seg å variere mye mellom de ulike biotopene. Det er ikke helt kjent hvorfor det er slik for akkurat denne arten. Derimot kan det være rimelig å anta at de blasse fargene, som gjør dem mindre synlige, er en strategi disse populasjonen har valgt for å gå mer i ett med omgivelsene. Da blir de også mindre sårbare for predatorene.

I tillegg ser mattilgangen ut til å være en faktor. I cenotene har populasjonene rikelig med mattilgang i form av alger som de beiter på kontinuerlig. Dette gir kraftige og store individer med et enormt fargespekter. Mens de andre biotopene har langt mindre individer som i større grad går i ett med

Billede fra Cenote Ponderosa, Mexico, 2017

omgivelsene. Det kan være ulike årsaker til at det er slik. En mulig grunn kan være at fargeprakten til populasjonene påvirkes av maten de spiser. Eksempelvis at føret inneholder helt spesifikke stoffer, som trigger fargen.

I cenotene har arten få eller ingen andre fisker rundt seg som er predatorer. I tillegg til fordelene arten har av dybden i vannkilden. Dermed har de en mulighet andre populasjoner ikke har ved å forflytte seg dypere ned fra vannoverflaten.

Det reduserer faren for å bli sårbare for eksempelvis fugler. Dermed kan også disse populasjonene ha utviklet ekstreme morfologiske trekk.

Det har ikke så stor betydning at de har mye farger, som gjør dem mer sårbare, fordi de har få fiender. Til sammenligning har biotopene ellers i mangroveskogen,

elvemunningene og sandstrendene flere farer.

I slike biotopen vil det være en stor fordel å gå i et med omgivelsene. Dermed vil ikke de morfologiske trekkene være like ekstreme. Det er viktigere å være smidig, rask og vanskelig å oppdage enn stor og fargerik.

I denne arten, som mange andre levendefødere, er det en tydelig trade-off. Hannene har utviklet flere ulike fargedrakter, som de i hovedsak bruker til å imponere andre individer av arten med. Samtidig som den er viktig for kamuflasje. Dette er tydelig hos hunnens tilpasning. De er mer moderat farget, og ofte går de ett i et fugleperspektiv fra vannoverflaten. Dette er nok en strategisk tilpasning ettersom de bærer på ungene, og bør unngå å være for synlige og sårbare for predatorer.

Det er også stor forskjeller i væremåte i disse ulike biotopene. Det er også et forskningsfelt som i liten grad har vært forsket på.

Populasjonene som lever i cenotene har et helt klart skille i væremåte fra andre biotoper.

Det er derimot vanskelig å si om disse trekkene ville utviklet seg eller kommet til syne om en populasjon fra de andre biotopene hadde fått de samme miljøbetingelsene som i cenotene.

Avslutningsvis er det tydelig at flere mollyarter, også i henhold til IUCN, ansees som sårbare.

Likevel har de ikke fått spesielt stor oppmerksomhet. Det er også svært få som har disse i sine akvarier foruten kommersielt oppdrettete stammer.

Det gjør nok artene enda mer utsatte for

utryddelse uten noen mulighet til reintroduseres slik man har gjort med flere høylandstandkarper.

KILDER

*Hankison, S.J. and Ptacek M.B. (2008). Geographical variation of genetic and phenotypic traits in the Mexican sailfin mollies, *Poecilia velifera* and *P. petenensis*. Clemson University, Biological Sciences, 132 Long Hall, Clemson, SC 29634, USA*

*Schmitter-Soto, J. Matamoros, W. and Valdes Gonzales, A. (2019). *Poecilia velifera*. The IUCN Red List of Threatened Species 2019: e.T191755A2002448.*

Bilde fra Cenote Ponderosa, Mexico, 2017

Truede fisk og en forening i sin bedste alder

Tekst: Michael Winther

Mogens Vestergaard er glad auktionarius på Poecilias første ungeføderweekend i 2005 i Nordjylland

Dette nummer af Poecilia Bladet rummer en lovende beretning om opstart af et nyt projekt til bevarelse af de nordlige platyer. Disse er truede af udryddelse og hybridisering, så det bliver spændende at følge bestræbelserne for både at oprette et opdrætscenter på universitetet i Monterey og arbejdet med formidling og habitatbeskyttelse lokalt, hvor platyerne lever.

Ingen af de tre nordlige platy-arter er i øjeblikket at finde på Poecilias artsliste. Jeg håber, at nogle af vores medlemmer har interesse i at holde dem. De vil være gode arter at vise frem på udstillinger og messer, når vi fortæller om Poecilias virke.

Poecilias 50 års jubilæums weekend nærmer sig. Kim Walther giver her i bladet en personlig beretning om, hvordan han aldrig nåede længere i akvariehobbyen end til de ungefødende. Kim opridser også Poecilias første 50 år. Kim gør det så levende og dedikeret, at man kun har lyst til at være i de næste 50 år.

Til jubilæumsweekenden bliver der rig mulighed for møde gamle og nye medlemmer, høre foredrag, og der vil også være en stor auktion. Vi håber at rigtig mange medlemmer og udenlandske ungeføderentusiaster har lyst til at deltage i festlighederne og til at tage fisk med på auktion.

Til sådan en auktion med mange deltagere og mange poser med fisk, der skifter ejermand, er det vigtigt at alle informationer om fiskene følger med. Husk derfor at mærke posen med:

- Artsnavn
- Lokation
- Fangstår, hvis dette er registreret
- Indsamlet af.. hvis dette er registreret
- Evt antal hanner, hunner, unger i posen
- Dine egne kontaktoplysninger:
Navn, tlf, email, medlemsnummer

Vi ses!

Kontingent, abonnement og sponsorbidrag

Du får besked pr. E-mail, når du skal forny kontingent og om hvordan du betaler via PayPal eller bank.

Alle medlemmer har adgang til bladet online via www.poecilia.org.

Ønsker du et trykt blad, skal du tilkøbe et abonnement.

Husk at du altid kan tilføje abonnement og sponsorbidrag.

Hvis du ikke er medlem af Poecilia Scandinavia, så meld dig ind via www.poecilia.org.

Kontakt os, hvis du vil give en hånd med arbejdet eller har gode idéer til aktiviteter i Poecilia Scandinavia

Formand

Kai Qvist
Randers, DK
formand@poecilia.org

Næstformand

Kim Walther
Frederikssund, DK
naestformand@poecilia.org

Sekretær

Rune Evjeberg
Hundvåg, NO
Sekretær@poecilia.org

Kontaktpersoner

Regnskabsfører

Kai Qvist
Randers, DK
kasserer@poecilia.org

Kontaktperson Norge

Dag Leonard Fjeldstad
Aksdal, NO
norge@poecilia.org

Kontaktperson Sverige

David Rabelius
Linköping, SE
Sverige@poecilia.org

Redaktionen

Michael Winther
blad@poecilia.org

Artslistefører

Michael Winther
artliste@poecilia.org

Udenlandskontakt

Kim Walther
icla@poecilia.org

Webmaster

webmaster@poecilia.org

WWW.POECILIA.ORG

Internationale ungeføderweekender i Skandinavien og mulighed for at

Gode råd
om at holde

Poecilia Bladet,
der udkommer
fire gange

Følg Poecilia
Scandinavia på facebook

www.facebook.com/

Bevaringsarbejde for

Bevaringsarbejde
for ungefødende
fisk i tæt kontakt

Poecilia
Scandinavia er
mange ting

Arts- og
medlemslister
på hjemmesiden

